

5.12.2003

513/4/02

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Ilkka Rautio

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Matti Vartia

TYÖHÖN PEREHDYTTÄMISAJAN PALKKAN MAKSU VANGILLE

1
KANTELU

Arvostelitte kirjeessänne A:n työsiirtolan työpäällikkö B:n menettelyä tuntipalkkaanne koskevassa asiassa. Kirjeenne mukaan tuntipalkkanne laskettiin 4,81 euroon tunnilta, jota ette pidä käyvän palkkatason mukaisena palkkana. Katsotte, että tuntipalkkanne laskemiselle ei ollut perusteita.

Pyydätte oikeusasiamiestä tutkimaan asian ja selvittämään avolaitosten palkanmaksuperusteet.

3
RATKAISU

3.1 Oikeusohjeet

Rangaistusten täytäntöönpanosta annetun lain 4 luvun 6 §:n mukaan valtion lukuun tehtävästä työstä on maksettava käypä palkka. Oikeusministeriö päättää palkan perusteista ja määrästä.

Vankeinhoitoasetuksen 73 §:n mukaan avolaitoksessa valtion lukuun tehdystä työstä maksetaan oikeusministeriön vahvistama käypä palkka. Palkan määräämiseksi työt luokitellaan työn vaativuuden ja raskauden sekä työssä vaadittavan ammattitaidon ja ammattikoulutuksen mukaan. Palkka voidaan myös suorittaa noudattaen soveltuvien osin asianomaisen alan työehtosopimusta. Palkan määräämistavasta päättää oikeusministeriö.

Oikeusministeriön vankeinhoito-osasto on antanut määräyksen nro 18/011/95 avovankilapalkasta ja avolaitoksessa maksettavasta toimintarahasta. Sen mukaan kyseistä määräystä ei sovelleta työsiirtoloissa, joissa maksetaan työehtosopimusten perustuntipalkkoja.

Oikeusministeriön vankeinhoito-osasto on kirjeellään 8.2.2001 nro 1/27/2001 antanut ohjeet työntekijöiden palkoista työsiirtoloissa. Sen mukaan rakennuslalla siirryttiin vuoden 1999 alusta perustuntipalkoissa uuteen aikapalkkausjärjestelmään, joka perustuu henkilökohtaisiin vähimmäistuntipalkkoihin. Työsiirtolapalkat määriteltiin vuoden 1999 jälkeenkin

aiemmin voimassa olleista perustuntipalkoista lisäämällä niihin kunkin sopimuskauden yleiskorotus. Helmikuun 16. päivänä 2001 alkavan palkanmaksukauden alusta työsiirtolapalkoissa siirrytään noudattamaan rakennusalan työehtosopimuksen alimpia henkilökohtaisia vähimmäispalkkoja seuraavasti, palkkaluokka I 38,30 mk / t (6,44 €) ja palkkaluokka II 44,00 mk / t (7,40 €). Erityistä perehdyttämistä tarvitseville vangeille voidaan maksaa työhön perehdyttämisen ajalta 28,60 markkaa (4,81 €) tunnilta.

3.2 Kannanotto

Työpäällikkö B:n selvityksen mukaan työtahtinne oli hiipunut alle työsiirtolassa vaaditun ahkeruuden. Siihen liittyen hän piti Teidän kanssa apulaisjohtaja C:n läsnä ollessa neuvottelun 1.2.2002, jossa tilanne todettiin. Neuvottelussa sovittiin, että Teille maksetaan työhön perehdyttämisaajan palkkaa yhden tilivälin ajan. Selvityksen mukaan hyväksyitte menettelyn. Hyväksymisestäänne on tehty merkintä myös laitoksessa pidettyyn päiväkirjaan. Asiankirjoista ilmenee, että Teille maksettiin tiliväliltä 1.-15.2.2002 perehdyttämisaajan palkkaa, eli tuntipalkkanne oli 4,81 euroa.

Käsitykseni mukaan lähtökohtana on, että vangille ei voida työsiirtolassa maksaa edellä mainitussa kirjeessä määriteltyä palkkaluokka I:stä alemmaa tuntipalkkaa. Poikkeuksena on vain tilanne, jossa erityistä perehdyttämistä tarvitsevalle vangille voidaan maksaa työhön perehdyttämisen ajalta 4,81 euroa tunnilta. Asiassa on kyse siitä, voidaanko työehtosopimuksen mukaista palkkaa saava vanki siirtää perehdyttämisaajan palkalle hänen työtahtinsa tai -motivaationsa heikentyessä.

Rikosseuraamusviraston lausunnossa todettiin, että vaikka perehdyttämisyksikön käyttöä ei olekaan kirjeessä 1/27/2001/8.2.2001 tarkemmin määritelty, perehdyttämisen voidaan kuitenkin olettaa koskevan työskentelyn aloittamisvaihetta tai vaihetta, jossa työtehtävät oleellisesti muuttuvat. Lausunnossa työsiirtolan katsottiin soveltaneen tapauksessanne palkan alennusta tavalla, joka ei vastaa edellä mainitun kirjeen tarkoitusta.

Voin yhtyä Rikosseuraamusviraston edellä esittämään käsitykseen. Käsitykseni mukaan säännöstä ei tulisi tulkita siten, että työsiirtolassa vangille voitaisiin maksaa perehdyttämisaajan palkkaa seuraamusluontoisena toimenpiteenä heikon työmotivaation johdosta. Kuten Rikosseuraamusviraston lausunnostakin ilmenee, laitoksella on mahdollisuus ryhtyä asian johdosta muihin toimenpiteisiin ja mm. vangin avolaitosmääräyksen peruuttaminen on mahdollista. Käsitykseni mukaan vangin antamalla suostumuksella perehdyttämisaajan palkan maksamiselle tai sillä, että kyseinen seuraamus on vangin kannalta lievempi kuin avolaitosmääräyksen peruuttaminen, ei voida katsoa olevan merkitystä menettelyn asianmukaisuutta arvioitaessa. Edellä mainitun perusteella katson, että työpäällikkö B on menetellyt virheellisesti päättäessään, että Teille maksetaan perehdyttämisaajan palkkaa kyseiseltä ajanjaksolta.

Mielestäni perehdyttämisaajan palkan maksamisen osalta tilanne on tällä hetkellä epätydyttävästi säännelty. Rikosseuraamusviraston lausunnosta ilmenee, että työsiirtoloissa maksettavia palkkoja koskeva ohje tullaan uusimaan. Tässä

yhteydessä tullaan määrittelemään täsmällisemmin perehdyttämisaajan palkan maksun perusteet ja mahdollisuudet käyttää perehdyttämisaajan palkkaa työtehtävien muuttuessa tai jos havaitaan, että vanki ei ole oppinut tehtäviään normaalin perehdyttämisaajan kuluessa. Pidän kyseistä uudistusta tärkeänä vankien oikeusturvan kannalta.

4

TOIMENPITEET

Saatan edellä esittämäni käsityksen menettelyn virheellisyydestä työpäällikkö B:n tietoon. Tässä tarkoituksessa lähetän hänelle jäljennöksen päätöksestäni.

Tämän lisäksi saatan edellä esittämäni käsityksen Rikosseuraamusviraston tietoon lähettämällä sille jäljennöksen päätöksestäni.

Kirjoituksenne liitteet palautetaan ohessa.